

Dějiny psychologie

Asocianismus

Důležité postavy

□ **předchůdci**

- Aristoteles
- Thomas Hobbes
- John Locke
- George Berkeley
- David Hume

Důležité postavy

- **zakladatel**
  - David Hartley

Důležité postavy

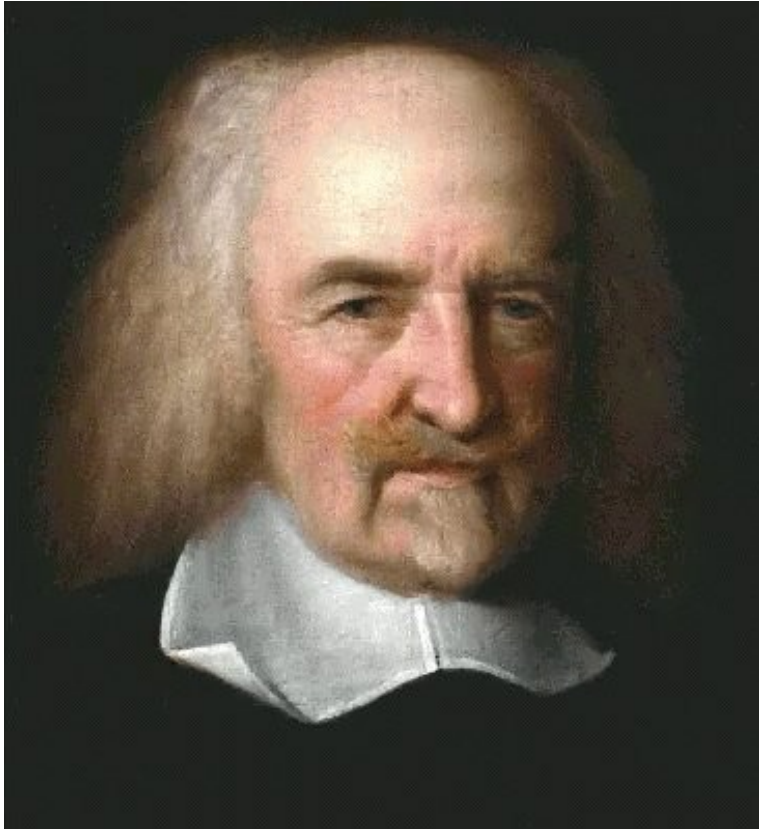

□ hlavní představitelé

- Thomas Brown
- James Mill
- John Stuart Mill
- Alexander Bain
- Hermann Ebbinghaus
- Ivan P. Pavlov
- Vladimír M. Bechtěrev
- Edward L. Thorndike

Thomas Hobbes (1588-1679)

- politický filozof, spoluzakladatel britského empirismu
- první pokus vysvětlit, jak se smyslové vjemy mění v myšlenky
- princip společného výskytu prvků

John Locke (1632-1704)

- **Esej o lidském rozumu** (*Essay Concerning Human Understanding*)
- empirický přístup
- **primární a sekundární vlastnosti** objektů
- nevyjadřuje se explicitně o zákonitostech asociací

George Berkeley (1685-1753)

- **Esej k nové teorii vidění**
- **Pojednání o základech lidského poznání**
- jedinou realitou je pro nás naše mysl – být vnímán znamená být
- popřel Lockovo rozdělení na primární a sekundární vlastnosti

David Hume (1711-1776)

- **Pojednání o lidské přirozenosti**
- základ vědy musí být založen na **zkušenosti a pozorování**
- základní princip myšlení = **asociace**
- **3 formy**
  - podobnost
  - blízkost časová a místní
  - **příčina a následek**

David Hartley (1705-1757)

- zakladatel psychologické školy asocianismu
- snažil se dodat **fyzilogický výklad** - vibrace ve smyslových orgánech a v nervech
- **počitky** – silnější vibrace, a **ideje** – slabé záchvěvy

James Mill (1773-1836)

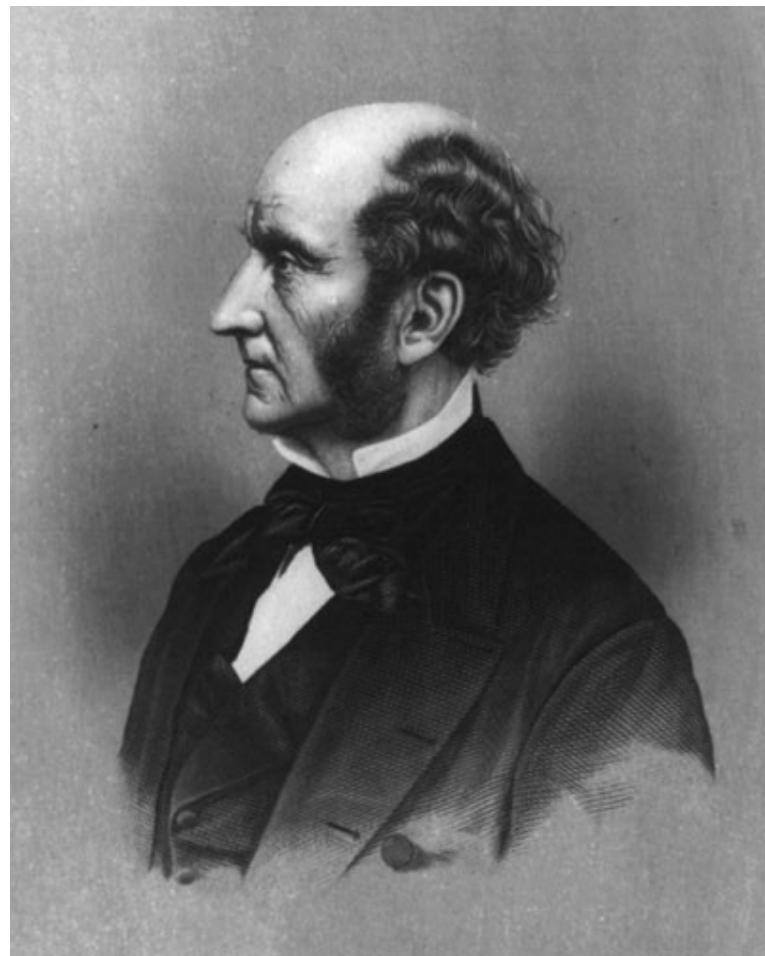
- **Analýza fenoménů lidské mysli**
- extrémní podoba asocianismu – duševní mechanika
- jednoduché ideje se nabalují jedna na druhou, až vytvoří složitější

John Stuart Mill (1806-1873)

- duševní chemie
- složité ideje jsou podobné chemické sloučenině - mají jiné vlastnosti než její jednotlivé prvky
- metody induktivního myšlení

Alexander Bain

- ❑ první psycholog
- ❑ založil první psychologický časopis ***Mind***
- ❑ obohatil psychologii o **fyziologické prvky**
- ❑ **Smysly a intelekt** (1855) a **Emoce a vůle** (1859)
- ❑ jasně vymezené zákony asociace: zákon doteku (společného výskytu) a podobnosti

Hermann Ebbinghaus (1850-1909)

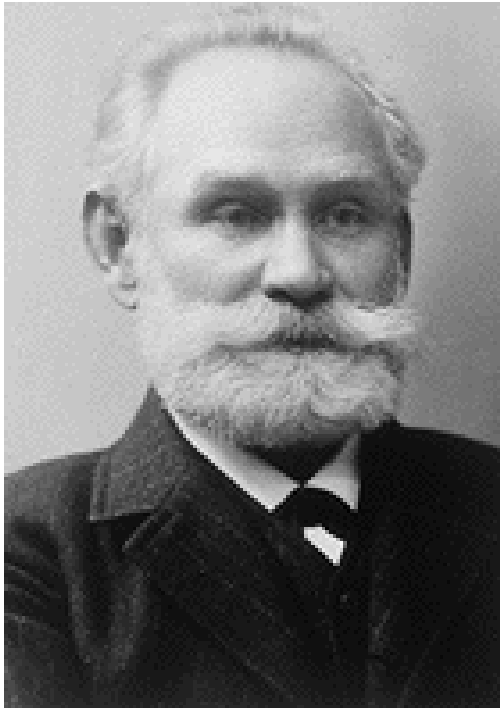

- provedl první důkladnou a systematickou empirickou studii asociací – výzkum paměti pomocí bezsmyslných slabik
- první laboratorní aplikace striktně asocianistických principů na poli psychologie učení

Ivan P. Pavlov (1849-1936)

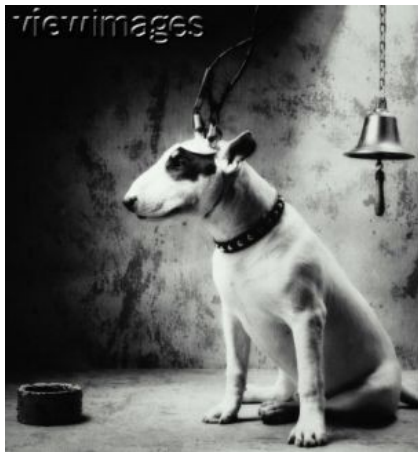

- fyziolog, výzkum trávení - vylučování trávicích šťáv v průběhu přijímaní potravy
- povšiml si slinění u psů i bez přítomnosti přímého podnětu potravy – objevil **podmíněný reflex**

Ivan P. Pavlov (1849-1936)

□ **zákony podmiňování**

- časové řazení
- vyhasínání
- zobecnění
- diferenciacce

- podmiňování vysvětloval nikoli pomocí asociací, ale fyziologicky

Vladimír M. Bechtěrev (1857-1927)

- **motorická**
podmíněná reakce
- podobné závěry jako
Pavlov

Edward Lee Thorndike (1874-1949)

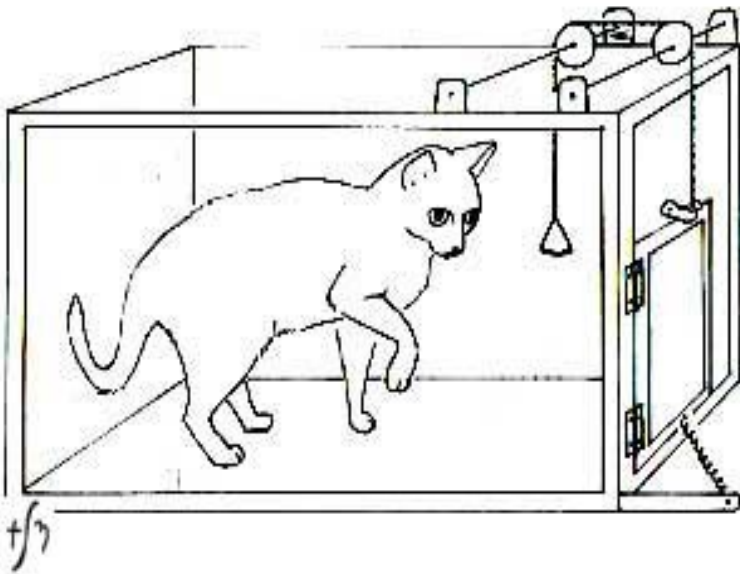

- ❑ čistě asociativní způsob uvažování
- ❑ téma dizertace - instinktivní a inteligentní chování drůbeže
- ❑ **experimentálně** zkoumal **procesy učení u zvířat**
- ❑ bludiště se 3 slepými uličkami a jednou vedoucí ven a k jídlu a vodě - kuře se postupně zlepšovalo – podle Thorndika nikoli díky inteligenci, ale díky tomu, že ty náhodně zvolené činnosti, které vedly k úspěchu, způsobovaly uspojitý stav, který tuto činnost posiloval

Edward Lee Thorndike (1874-1949)

- výzkum s kočkami
  - 15 skříněk
  - z některých mohly uniknout lehce
  - z jiných až po složité kombinaci úkonů
- Thorndikovy závěry
  - kočky se naučily dostávat ze skříňky tak, že postupně vylučovaly neúspěšné postupy a nacházely **spojitosti mezi vhodným postupem a vytouženým cílem**

Teorie konekcionismu

- zákony učení
  - **zákon účinku** (efektu)
  - **zákon cviku**
- teorie konekcionismu položila **základy behaviorismu** a zavedla experimenty se zvířaty jako převládající metodu

Kritika konekcionismu

- elementarismus
- učení pokus-omyl
- zákon účinku
- mechanistický determinismus

Vliv asocianismu na další rozvoj psychologie

- rozvoj teorií učení (behavioristické i neobehavioristické)
- započal systematický laboratorní výzkum zvířecího učení
- pokračoval pavlovovský výzkum podmíněných reflexů

Zařazení asocianismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

---

- 4 klíčové dimenze
  - empirismus
  - molekularismus
  - determinismus
  - kvantitativní přístup

Kontrolní otázky

- kořeny asocianismu v britském empirismu
- zákony asociace, protopsychologové
- posun od asociace idejí k asociacím podnětu a reakce
- Ebbinghausův výzkum paměti
- Pavlovův výzkum podmiňování a Thorndikeův konekcionismus jako předchůdci behaviorismu

Doplňující literatura

- ❑ **Aristoteles** (ca. 350 BC). *On sense and the sensible.*
- ❑ **Locke, John** (1689). *An essay concerning human understanding.*
- ❑ **Berkeley, George** (1710). *A treatise concerning the principles of human knowledge.*
- ❑ **Berkeley, George.** (1732). *An essay towards a new theory of vision*
- ❑ **Hume, David** (1739). *A treatise of human nature.*
- ❑ **Hume, David** (1748). *A enquiry concerning human understanding.*
- ❑ **Ebbinghaus, Hermann** (1913). *Memory: A contribution to experimental psychology*
- ❑ **Pavlov, Ivan P.** (1924). *Lectures on the work of the cerebral hemispheres*

Doplňující literatura

- ❑ **Thorndike, Edward L.** (1911). *Animal intelligence*.
- ❑ **Thorndike, Edward L.** (1910). *The contribution of psychology to education*. *Journal of Educational Psychology*, 1, 5-12.
- ❑ **Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S.** (1901a). *The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions (I)*. *Psychological Review*, 8, 247-261.
- ❑ **Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S.** (1901b). *The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions: II. The estimation of magnitudes*. *Psychological Review*, 8, 384-395.
- ❑ **Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S.** (1901c). *The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions: III. Functions involving attention, observation, and discrimination*. *Psychological Review*, 8, 553-564.